

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2016. október 17.

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2016. október 17. 8:00

I. SZÖVEGÉRTÉS

Időtartam: 60 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Válaszait gondos mérlegelés után írja le! Egyértelműen és szabatosan fogalmazzon!

Ha javít, egyértelműen tegye!

Ügyeljen a helyesírási szabványra! Ha bizonytalan, használjon helyesírási szótárt!

Eredményes munkát kívánunk!

---

*Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd válaszoljon a kérdésekre!
Egyes feladatok végén zárójelben adjuk meg a megoldást segítő szövegrészlet számát.*

Gyermekköltészet

(1) A gyermekköltészet alkotásainak döntő többsége csak több gyermek közös játékának alkalmából kerülhet elő. Lényegüket tekintve ezek a játékok a színjátékszerű szokásokkal rokonok. Ez a rokonság a párbeszédés formában, továbbá a tánc, az ének és a mimika jelenlétében nyilvánul meg, bár vannak olyan játékok is, amelyekben az utóbbinak nincs szerepe. Számuk gyakori változataikat is figyelembe véve olyan sok, hogy ebben az összefüggésben a legfontosabbakat is csak nagy nehezen tekinthetjük át.

(2) A csoportos játékok fajtái a következőképp foglalhatók össze: „Az ide tartozó játékok egyik fajtájában (például fogócska, fehér liliomszál, szembekötödsdi, gyűrűsdi) a csoport maga lényegében változatlan, a belőle kiváló gyermek azonban cserélődik, átadva másnak a többnyire a dal egyszerű eldalolásáig tartó szerepét. Az előd kijelöli utódját: ez a szerepátadó váltás a játékok e típusának fő ismertetőjele. A párcserélő játékok (párnatánc) az előzőeknek felnőttesebb, a népszokásokhoz közelebb álló változatai.

(3) A csoportjátékok másik nagy kategóriáját alkotják a fogyó-gyarapodó játékok. Ezek minden eddigittől abban különböznek, hogy bennük maga a csoport, a közösség változik. A körből felbomlott csoport lesz, a befelé fordult körből kifelé fordult kör, álló körből körbe járó lánc (leánykérő játékok, pl. várkörüljárás, sorjátékok). Egyes kiválasztott játékosok csak arra szolgálnak, hogy a csoportoknak ez az átalakulása rendben történjék: elmondják a kiolvasó verset, kijelölik a kifordulás soron következőjét, vezetik a várkörüljárást stb.

(4) A játékok utolsó csoportjában pályája végére, a felnőttek világának határára ér a játszó csoport. Az egymás helyébe álló, majd egymás mellé sorakozó gyermekek társasága itt egységes, nem változó közösségbe vonul, táncol és játszik (immár színjátékszerűen, alakoskodva), helyzetüket – egyik a másik mellett – sem változás, sem fogyás-gyarapodás nem zavarja.” (Kerényi György)

(5) Ez a felosztás gyermekjátékainkat csak formai szempontból rendezi, gazdag, színes világukba mindenesetre így is jó bepillantást enged. A népköltészet vizsgálóját elsősorban a gyermekjátékok szövege érdekli. Ezekben a szövegekben a népköltészet legkülönbözőbb típusai megtalálhatók. Találón mondja Kálmány Lajos, hogy a nép gyermekköltészete „valóságos tárháza, valóságos menedéke a népköltészetnek... Van itt az egyszerű rimes soroktól s altatóktól egész a ballada töredékéig minden ágából a népköltésnek s az életben előforduló cselekedeteknek... Nagyon is ágas-bogas fa a népköltés fája: ágai egymáson keresztül-kasul nőnek, de annyi ága sehol sem találkozik, jön egybe, mint itt, a gyermekjátékoknál.”

(6) Valóban, a szöveges gyermekjátékok jelentős része a magyar népköltészet régi emlékeit látszik őrizni, s felbecsülhetetlen forrás a néprajz történeti kutatói számára. Már maguk az állatiasztó, állathívogató versikék számos történeti emléket őriztek meg, a gólyariasztó versike egyik szereplője például a török gyermek, ami kétségtelenül a törökök ellen folytatott évszázados harcaink emlékét őrzi, az egyik csigabiga-hívogató pedig különböző változatokban hol törökről, hol tatárokról beszél. Az ilyen történeti vonatkozásokat egyébként hosszasan sorolhatnánk tovább, a hidas játékokban „Lengyel László jó királyunkra” s a magyarok és németek harcára történik utalás. Az egyik labdás játékban Mátyás király emléke él, más gyermekjátékokban a katonatoborzás szokásának nyomaira ismerhetünk, de ott él bennük a földesuraknak, hamis bírának, pandúroknak alakja is.

(7) Nem szabad azonban megfeledkeznünk arról, hogy ezek a játékok jórészt ott élnek a gyermekek jelenében, s messzire visszavezethető motívumaik hosszú továbbélését is csak az

---

magyarázza, újabb és újabb elemekkel bővülve, újabb és újabb változatokat hozva létre követték a társadalom történetének azokat az alakulásait, amelyek a gyermek világot sem hagyták érintetlenül.

(8) Nemcsak történeti személyek, események emlékét fedezhetjük fel azonban a gyermekköltészetben, hanem számos régi szokás maradványait is. Ennek az az oka, hogy a gyermekek játékaikban magától értetődően utánozzák a felnőttek cselekedeteit. Egyes állatutánzó játékokban (ludasjáték, kecskejáték stb.) a kutatás az ősi állatábrázolások késői leszármazottjait ismerte fel, egyes játékok pedig ma már eltűnőben levő lakodalmas szokásokat őriztek meg régi dalaikkal, táncaikkal.

(9) A történeti emlékek azonban csak egyik legérdekesebb, de aligha a leglényegesebb elemét jelentik gyermekjátékainknak. A lényeges az, hogy gyermekjátékaink épp a gyermek előbb említett utánzó hajlamánál fogva a valódi élet eseményeit lesik el. Már rövid versikék is tele vannak a természetre, az állatvilágra való utalással, de megtaláljuk bennük a mindennapi munka reális képeit is. „*Sót törünk, borsot törünk, tökkel harangozunk*” – olvassuk az egyik naphívogatóban, a társas gyermekjátékaink közül pedig alig akad olyan, melyben ne lenne utalás a falusi munka legkülönbözőbb megnyilvánulásaira (állatok őrzése, kihajtása, kapálás, szövés-fonás, vetés, aratás, sütés-főzés stb.), mégpedig nemcsak a szövegben, hanem a játékot kísérő mozdulatokban is.

(10) A gyerek 12 éves kora után már egyre kevésbé számított gyereknek, de még a legények, nagy lányok sem fogadták maguk közé. Erre leginkább 16–18 éves korában került sor, a fiúk esetében többnyire a kocsmában. A felavatandó legény meghívta az öregebb legényeket, és azok poharazás közben maguk közé fogadták. Ilyenkor az egyik keresztapaként fogadta be a fiút ilyen szavakkal: „*Eddig tartottalak jó barátomnak, most már tartalak jó keresztfiámnak. Úton vagy útfélen ha valaki megsért, majd elbánok vele*” (Garam völgye).

(11) Az így legénnyé vált fiatalember már járhatott kocsmába, fonóba, bálókba, lányos házhoz, akármelyik lányt táncba hívhatta, ha megtámadták, a többiek segítségére siettek. A legények vezetőjét, a legénybíró minden évben újra megválasztották, amibe a földesúr és a falu vezetői is beleszóltak, mert borát ezek fizették, mindennapi munkájában pedig a legények segítettek neki. Néhol választását pünkösdkor tartották, amikor lóversenyben, máshol birkózásban vagy bikafékezésben kellett a többieket legyőznie, és rátermettségét bizonyítania.

(12) A lányok társasága nem volt olyan pontosan szabályozott, mint a legényeké. Általában a lány 14 éves kora után vacsorára hívta meg az idősebb lányokat, akik akkor maguk közé fogadták. Régebbi feljegyzések megemlékeznek ugyan a „pünkösdi királyné” választásáról is, aki aztán egy évig a leánycsoport vezetője lett, ez a szokás azonban a későbbiekben gyermekjátékká változott át.

(13) A felnőtt lányok és legények már nem tegeződtek. Munkában, vasárnap délutáni sétáláskor, fonóban, táncházakban találkoztak. A legények a lányos házhoz csak meghatározott napokon, rendszerint szombaton, járhattak. Ha a leány és a legény már megegyeztek, és a szülők sem látták akadályát a házasságnak, akkor gyakrabban járhatott a házhoz. A leány kikíséréskor hosszabb ideig kint maradhatott, sőt a palócoknál a hálókamrában is együtt lehettek. Ilyenkor más legények már elmaradoztak.

Forrás: Balassa Iván–Ortutay Gyula: *Magyar néprajz*. Corvina Kiadó, Budapest, 1979. 572-578. A feladathoz igazított szöveg.

1. A szöveg a gyermekköltészet kapcsán a gyermekjátékok típusait is bemutatja.

a) Idézza az 1. bekezdésből azt a mondatot, amely megindokolja a gyermekjátékok jellemzését a gyermekköltészetéről szóló szövegben!

---

1 pont	
--------	--

b) Soroljon föl a 2-3. bekezdésben ismertetett gyerekjátékok sajátosságai közül két olyan jellemzőt, amely a költészet és a gyermekjátékok szoros kapcsolatát igazolja!

---

2 pont	
--------	--

2. A szöveg 2-4. bekezdése csoportosítja a gyermekjátékokat, továbbá az egyes típusokhoz példákat és jellemzőket is megad.

Kapcsolja az alábbiakban megadott jellemzőket a feladatban föltüntetett példához! A betűjelek beírásával töltsse ki a táblázat rovatait!

Két betűvel jelölt elem kimarad, ezeket sehová nem kell beírnia!

- A) a csoport átalakul, változik
- B) a csoportból kiváló gyerek személye változik
- C) a körben állók kifelé fordulnak
- D) tánc, alakoskodás
- E) a gyermekkor határára érnek
- F) szerepátadó váltás

Gyűrűsdi		Várkörüljárás	

4 pont	
--------	--

3. Húzza alá a dőlt betűvel jelölt lehetőségek közül a helyes válaszelemet az olvasott szöveg egészének stilisztikai-kommunikációs sajátosságait bemutató írásban! Választásait egyértelműen jelölje!

A Gyermekköltészet című szöveg ismeretterjesztő / elbeszélő / leíró jellegű írás, mivel fő célja a népi gyermekköltészet kialakulásának ismertetése / sajátosságainak bemutatása / nyelvi jellemzőinek elemzése. A szöveg feltehetően a játégyártóknak / a művelt nagyközönségnek / általános iskolai tanulóknak szól, hiszen közérthető szakkifejezéseket / gyermeknyelvi szavakat / költői hasonlatokat használ. A szöveg hitelességét erősíti az is, hogy a szerző határozottan kifejezi érzelmeit / példáiban pontosan megnevezi az egyes falvakat / többször idéz másoktól.

5 pont	
--------	--

4. Az 5-8. bekezdések a gyermekjátékok szövegével is foglalkoznak. Értelmezze legalább két-két érdemi közléssel az 5. bekezdésből vett szövegrészeket!

- a) ...a nép gyermekköltészete „valóságos tárháza [...] a népköltészetnek...

---

2 pont	
--------	--

- b) ...Nagyon is ágas-bogas fa a népköltés fája: ágai egymáson keresztül-kasul nőnek, de anyai ága sehol sem találkozik, jön egybe, mint itt, a gyermekjátékoknál.

---

2 pont	
--------	--

5. Olvassa el a népi gyermekköltészettel kapcsolatos állításokat, majd húzza alá, hogy az állítás igaz vagy hamis! A szövegből (7-10. bekezdés) vett idézettel támassza alá választását!

(Ügyeljen arra, hogy mindkét részfeladat esetében megoldására pontszámot csak akkor kaphat, ha az aláhúzás és az indoklás egyaránt helyes!)

a) A gyermekköltészet elemeinek többsége évszázadokon át változatlan formában maradt fenn.

igaz – hamis

Indoklás idézettel:

---

2 pont	
--------	--

b) A gyermek attól vált legénnyé, ha már lányos házhoz járt udvarolni.

igaz – hamis

Indoklás idézettel:

---

2 pont	
--------	--

6. Az 5-9. bekezdés két énekből idéz is. Keresse ki a két idézetet! Írja be őket az alábbiakban megadott gyermekdalok közül ahhoz, amelyhez az 5-9. bekezdés szempontjai alapján köthető! Válaszát az 5-9. bekezdés gondolatmenetéből vett érvekkel indokolja!

(Ügyeljen arra, hogy az idézet nélkül, önmagában az indoklásra nem kaphat pontot!)

a) *„Én kis kertet kerteltem,
Bazsarózsát ültettem,
Szél, szél fújdogálja,
Eső, eső veregeti, hu!”*

Idézet: _____

Egész mondatban megfogalmazott indoklás:

---

2 pont	
--------	--

- b) „Katalinka, szállj el!
Jönnék a törökök,
Sós kútba tesznek,
Onnan is kivesznek...”

Idézet: _____

Egész mondatban megfogalmazott indoklás:

_____

_____

_____

2 pont	
--------	--

7. A szöveg utolsó négy bekezdése a gyermekek felnövekvésével összefüggő népszokásokkal foglalkozik.

- a) Melyek azok a gyermekek felnőtté válásával, beavatásával kapcsolatos kérdések, amelyekre mind a fiúk, mind a lányok esetében választ ad a szöveg 10-13. bekezdése? Fogalmazzon meg két ilyen kérdést, és adja meg a válaszokat is!

	Kérdés	Válasz a fiúk esetében	Válasz a lányok esetében
Példa:	<i>Kik fogadják be a felnőtté válókat?</i>	<i>Az idősebb legények.</i>	<i>Az idősebb leányok.</i>
1.			
2.			

6 pont	
--------	--

---

b) Fogalmazzon meg két felszólító mondatot a 13. bekezdésre építve, amelyet udvarláshoz adna tanácsként egy, a szövegben megjelenített időszak legénykorba ért fiatalemberének!

---

2 pont	
--------	--

8. Az alábbi megállapítások az egyes bekezdéseknek a szöveg egészében elfoglalt helyét jellemzik. Írja a megfelelő bekezdés sorszámát az adott megállapítás mellé! Egy sorszám kimarad, ezt nem kell sehová beírnia!

3. bekezdés   5. bekezdés   9. bekezdés   11. bekezdés   12. bekezdés

_____ A bekezdés egy több bekezdést felölelő témát zár le, a következő bekezdés új témát kezd.

_____ A bekezdés egy adott jelenség három típusa közül a másodikat mutatja be részletesen.

_____ Értékeli, összegzi és egy hosszabb idézet új megállapításaival egészíti ki a megelőző bekezdéseket.

_____ A bekezdés a megelőző bekezdésben leírtak következményeit, eredményét írja le.

4 pont	
--------	--

9. Az alábbiakban egy ismeretterjesztő cikkből vett részletet olvashat.

Igazolja a *Gyermekköltészet* című szövegből vett, legalább négy, egymástól lényegében különböző érv és/vagy példa segítségével, hogy a falusi környezetben is igaz az alábbi megállapítás! Érveit, példáit a szöveg legalább két különböző bekezdéséből vegye!

„A felnőttek utánzása a szociális tanulás (a társas készségek elsajátítása) és a beszédtanulás alapja, és az első lépés ahhoz, hogy átvegyük a normákat, szokásokat, beilleszkedjünk a társadalomba, illetve hogy képesek legyünk megérteni, átérezni mások viselkedését és jelzéseit.”

(Kovács Emese

Forrás: divany.hu, 2015. január 27.)

- _____

_____

- _____

_____

- _____

_____

- _____

_____

4 pont	
--------	--

40 pont	
---------	--

	maximális pontszám	elért pontszám
I. Szövegértés	40	

_____

dátum

_____

javító tanár

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Szövegértés		

_____

dátum

_____

dátum

_____

javító tanár

_____

jegyző

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2016. október 17.

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2016. október 17. 8:00

II. SZÖVEGALKOTÁS

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Válasszon ki és oldjon meg egy feladatot!

Ha munka közben mégis elkezd egy másik feladatot is, az előzőt húzza át!

A kifejtésben vegye figyelembe a feladatban adott szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, és adjon számot ismereteiről is.

Írását gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan.

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen arra, hogy azok elváljanak a kész fogalmazástól. A szövegbe is jegyzetelhet.

Fogalmazása 500–1500 szó (kb. 3–8 oldal) terjedelmű legyen.

Eredményes munkát kívánunk!

Érvelés

A titkolózás az ember viselkedésének egyik különös, ellentmondásos megnyilvánulása. A lényegéhez tartozik ugyanis, hogy részint elhallgatásra, részint kimondásra készlet. A titok megtartása elszigetel a többi embertől, magányossá, elzárkózóvá tesz. A legszorosabb kapcsolatot is beárnyékolja a kényszerű titkolózás. A titkát őrző embernek választania kell, hogy elmondja titkát annak, akit szeret vagy elhallgatja. [...] A titok kimondása ezért számít sokszor éppen a szeretet kinyilatkoztatásának, bizonyítékának.

Forrás: Oláh Tamás: *A titok*. <http://www.olahtamas.hu/> A feladathoz igazított szöveg.

Írjon érvelő fogalmazást a titok ellentmondásos jelentéséről, jelentőségéről! Érvelésében vegye figyelembe a felvezető szöveg állításait! Térjen ki arra is, milyen, a titkokkal kapcsolatos érzelmi, erkölcsi megfontolások érvényesülnek a mindennapi életben és az irodalmi művekben! Meggyőző példaként hivatkozzon legalább három olyan irodalmi műre, amelyben a titok cselekményszervező szerepet játszik vagy fontos motívum!

VAGY

Egy mű értelmezése

Értelmezze Karinthy Frigyes alkotását! Vizsgálja meg a novellát szervező találkozás dramaturgiáját, mutassa be a szövegben megjelenített kétféle értékrend összetevőit, nyelvi megjelenítését! Térjen ki arra is, tekinthetőek-e a novella alakjai irodalmi toposzoknak!

Karinthy Frigyes: *Találkozás egy fiatalemberrel*

Jókedvű voltam, sok mindent elfelejtettem, körülményesen meggyújtottam a szivarom, és nekivágtunk az Andrássy útnak. Én szép és drága feleségem mosolygott rám a fátyol alól, én szép kedvesem, aki, íme, szeretett, és megengedte, hogy szeressem.

A fiatalemberrel a Duna-parton találkoztam, hat óra felé. Elment mellettünk, már alkonyodott akkor, nem vettem észre. Már húsz lépésnyire lehetett, mikor hátulról megpillantottam. Egyszerre elhallgattam, és zavart nyugtalanság fogott el. A karcsú derék egy rakodóhajó háttéréből vált ki élesen, de mégis, azt hiszem, a lépéseiről ismertem rá. Kicsit kopottak a ruhák. A kezében széles füzetet vitt. Tizenhét vagy csak tizenhat éves talán... még haboztam, nem mertem elhinni... el akartam fordulni, de egyszerre éles nyilallás vonaglott át a szívemen, és utána oly heves dobogás fogta el, hogy meg kellett álljak. Egy mozdulatát láttam meg, amint a kezét felemelte, és maga elé tartotta, ó jaj, rettenetes, ez volt a kéz, még a vágást is megismertem rajta, amit a tornateremben...

A feleségem csodálkozva nézett rám, és én hebegve mondtam:

- Kérlek... várj rám... beszélnem kell ezzel a fiatalemberrel...

És otthagytam őt és előresiettem. Nemsokára aztán megláttam a lépteimet. Már alkonyodott. A fiatalember nem fordult meg. Tudta, hogy mögötte vagyok. Nyugodtan ment tovább, egy hajókötélnél nyugodtan megállt, és a csendes Duna felé fordult s nézett át, messze a hegyek felé. Borzasztó zavarban voltam, a torkom köszörültem. Melléje álltam, hogy észrevételem magam. Lopva a száját néztem, mely fiatalabb és keskenyebb volt még, mint az enyém. A szeme nagyobb és világosabb. Ó, ő volt az. És a füzet a kezében, a régi füzet... amit a szekrényem fenekére tettem és elfelejtettem... Nehéz, szorongó izgalom volt ez.

- Hát... nem látsz?... - mondtam végre halkán.

- De igen - mondta, de nem fordult felém.

Zavartan hallgattam. Aztán elszégyelltem magam. Nevetséges. Egy tizenhét éves fiatalember! A találkozás különös, de fel kell találgatnom magam. Elfogulatlan leszek. Örüljön, hogy alkalma volt meglátni engem.

- Azonnal megismertelek - mondtam hangosan -, amint elmentél mellettem.

- Tudom - mondta.

- Hát mért nem jöttél oda? Nem vagy kíváncsi rám?

Nem felelt. Ideges lettem.

- Jó, tudom, milyen tartózkodó és gőgös vagy. De látod, ennek semmi értelme... Hidd el, rájöttem, hogy semmi értelme... Majd elmagyarázom neked... Magad is belátod majd, hogy nem maradhattam tartózkodó és gőgös... De hát miért nem nézel rám... Nézd, bajuszom van... Huszonhat éves vagyok... De furcsa vagy. Haragszol rám?

Nem felelt. A szája keserűen összehúzódott.

- Eh!... - mondtam. - Ez a nagyszerű hallgatás! Jó, jó, emlékszem már... Hát aztán? Örökké nem csinálhatja azt az ember. Né, még talán szemrehányásokat teszel. Ugyan kérlek, a nagy hallgatásod nem olyan nagy dolog... Nem látom, hogy sokat használt neked... A ruhád nagyon szánalmas, édes fiam. És sovány vagy. Már engedj meg, nem tudnék ilyen ruhát felvenni... Na, mi az! Sírj egy kicsit, kapsz egy krajcárt!

Most nézett rám először. Keményen rám nézett, a szemembe. Aztán megint elfordult.

- Sokat beszélsz - mondta szárazan.

Megsértődtem.

- Ó! Ugyan! Nagyon tökéletesnek képzeled magad. Igenis, beszélek, mert tanítani akarok... érted? Végre, idősebb vagyok nálad... és én azóta sokat láttam... és sokat tapasztaltam... te gyerek vagy... mit tudod te...

Egyszerre elcsuklott a hangom, lehorgasztottam a fejem, és egészen halkán és zavartan mosolyogtam, és halkán és zavartan felemeltem a kezem, és zavartan mosolyogva suttogtam:

- ...Hát mit tegyek?... hát azt nem lehetett, ahogy te gondoltad. Hidd el, kérlek, nem lehetett... én próbáltam... de igazán nem lehetett...

Most felém fordult. Elgömbült szájjal, gyűlölettel nézett rám.

- Hol a repülőgép? - kérdezte rekedten.

Zavartan dadogtam:

- Hát... mit tegyek... feltalálták... Farman... a Wright-testvérek... nem voltam ott... De hidd el, ők is elég jól csinálták... egész jó, aránylag... lehet vele repülni...

- Látom - mondta gúnyosan. Aztán megint rám nézett. - Hol az Északi-sark?

Lesütöttem a szemem:

- Valami Peary elérte... Kérlek, hát nem volt időm... te tévedtél... nem lehet mindent... én akkor az egyetemre jártam...

- Úgy - mondta.

Aztán:

- Hol a büszke és szabad Magyarország?

- Kérlek alássan... igazán furcsa vagy... dolgozunk rajta... én is... de az nem megy olyan hamar... az embernek élni is kell.

Hadarni kezdtem:

- De látod... azért én igyekeztem... hogy legyen valami abból... amit neked, megígértem... írtam ám. Elég jó dolgokat írtam... Nézd meg csak kérlek a kirakatokat... a nevem ismerik... jónevű vagyok... ahogy te akartad... és az emberek eléggé tisztelnék... És látod, könyveket is írtam... ahogy te elgondoltad... nézd csak... itt van egy... elég jó...

Idegesen kapkodtam ki a zsebemből egyik könyvem, amiben humoros rajzok és novellák vannak, és mutattam neki.

- Nézd csak... elég jó...

Egyetlen pillantást vetett csak a könyvre, nem nyúlt utána.

- Igen, láttam már - mondta kurtán. - Elég jó.

Kinyújtotta a karját az alkonyodó láthatár, az elgömbülő hegyek felé.

- Hol a nagy szimfónia, a rettenetes színjáték a szürke láthatárról és a gögös istenekről, akik ott lüktetnek és vonaglanak a láthatár mögött?

Elpirultam.

- Hát, kérlek... azt nem lehetett... Azt nem lehet három felvonásban megcsinálni... Te tévedtél... A szürke láthatárt nem tudja eljátszani egy színész... aztán rájöttem, hogy ez nem is a megfelelő műfaj... és nem is tudnék elkészülni vele... Hanem írtam erről egy csinos szonettet... egy előkelő revü¹ hozta... és tetszett... és azóta jobban fizetnek...

Nem felelt. Komor hallgatásba merült, tekintete eltűnt a távolban. Akartam még mondani valamit, megmagyarázni, hogy milyen fiatal ő... de homályosan emlékeztem rá, hogy ilyenkor, mikor így néz, nem lehet őt zavarni. Egyszerre eszembe jutott a feleségem, és nyugtalankodni kezdtem.

- Kérlek... - mondtam - jöjj velem, bemutatlak a feleségemnek. Ó, ennek örülni fogsz. Nagyon szép asszony... értékes, nagyszerű nő... látod... és én meghódítottam... szeret engem... látod... vagyok valaki... ahogy te akartad...

---

¹ revü: itt folyóirat, szemle

Most rám nézett, és a szemében végtelen gúny volt.

- Meghódítottad - mondta. - Ugyan! Ó, milyen büszke vagy rá! Te mentél hozzá és meghódítottad!... A várkastély leszállt a hegyről, és ostrommal bevette a völgyet!... A tölgy meghódította a folyondárt², és szerelmesen körülcsavarta... Miért nem jön ide a feleséged?

Összehúztam a szemem.

- Ostoba vagy - mondtam. - Gyerek vagy. Ezek fantazmagóriák. Nincs igazad. Nekem van igazam. Én felnőtt vagyok, és megismertem az életet. Mit tudsz te az életről! Téged mindenki kinevetne!

Egészen mellém állt, a szemembe nézett. Most láttam meg sűrű és barna haját.

- Nem akartam megismerni az életet... azt akartam, hogy az élet ismerjen meg engem... Igaz, engem mindenki kinevetne, és te nem akartad, hogy miattam téged kinevessenek... De te tudod, nézz a szemembe, merj a szemembe nézni!... te tudod, hogy te vagy a nevetséges és kicsi... és hogy nekem van igazam... és hogy nem nevetséges, amit én mondok... te tudod, hogy nekem van igazam... te szegény... te kicsi... te senki... Merj a szemembe nézni...

El kellett fordulnom; a helyzet ostoba és kínos volt. Ő lassan távolodott el tőlem, aztán nem nézett többé rám, lassan, gondolkodva indult meg...

Percek múlva, halkán tudtam csak megszólalni:

- Hová mész? Maradj... - suttogtam. De nem fordult már vissza. Csak a szavát hallottam még, távolról:

- Emlékezz rá, hogy egyszer még, utoljára, találkoztál velem.. És ha van még benned valami belőlem, mártsd be tolladat a lenyugvó nap tűzébe, s írd meg nekik... írd meg ezt a találkozást... és írd meg nekik, hogy hagytalak el, és hogy tűntem el, beleolvadva az alkonyodó égbe, ifjan, szépen és végtelenül szabadon, hogy ne lássalak többé...

Ezeket nagyon messziről hallottam már, és a karcsú alak vékonyodott, elfolyt, felemelkedett. Még néztem, azt hittem, hogy látom, de aztán rájöttem, hogy a vörös égen egy vékony felhő lebeg csak.

A feleségem türelmetlen lett.

- Ki volt ez a fiatalember? - kérdezte.

- Egy régi ismerősöm - mondtam neki zavartan. - Kedves fiú...

- Igen - mondta a feleségem kicsit élesen. - Csak rossz modora van. Miért nem mutatkozik be? Pedig feltűnően hasonlít hozzád.

Aztán idejöttünk a kávéházba. Nehéz kedvemről lassan oszolt el a görcs.

A téma szép - mondtam magamban, felvidulva. - Versnek kicsit hosszú volna. De egy novellát lehet belőle csinálni. Röviden, szatirikusan. Ma úgylát kedd van, szállítanom illik valamit.

Papírt kértem, és rövid habozás után leírtam a címet: „Találkozás egy fiatalemberrel...”

És csak tompán fáj már a seb.

(1913)

Forrás: *Karinthy Frigyes összegyűjtött művei. Jelbeszéd.* Novellák.

<http://mek.oszk.hu/06900/06980/06980.htm>

<http://mek.oszk.hu/06900/06980/06980.htm#23>

VAGY

² folyondár: a fákat befonó, felfelé kapaszkodó növény

Összehasonlító elemzés

Csokonai Vitéz Mihály és Tóth Árpád verse egyaránt szerelmi jelenetet ábrázol. Hasonlítsa össze a két költeményt! Milyen hasonlóságok és milyen különbségek mutatkoznak a két szerelmi élmény között? A nyelvi megformálás milyen sajátosságai utalnak a feltárt párhuzamokra és eltérésekre?

Csokonai Vitéz Mihály: <i>A boldogság</i>	Tóth Árpád: <i>Esti kertben...</i>
<p>Most jázminos lugasban, E nyári hűvös estvén, Lillámmal ülök együtt: Lillám velem danolgat És csókolódva tréfál, Míg barna szép hajával Zefír susogva játszik.</p> <p>Itt egy üveg borocskát A zöld gyepágyra tettem És gyenge rózsaszállal Száját be is csináltam, Amott Anakreonnak Kellő danái vannak Kaskámba friss eperrel.</p> <p>Egy öszveséggel ily sok Gyönyörűt, becses ki látott? S ki boldogabb Vitéznél?</p> <p>(1797)</p>	<p>Esti kertben ülünk Hallgatag, Csend csobog körülünk, Halk patak, Mint szomorú fűzfák szelíd domboldalban, Halk patakra halkan Hajlanak.</p> <p>Fönt a szép ezüst ég S hold lobog, Istenem, leszünk még Boldogok? Kebleden a fejem: Jó volna örökké ezen a kis dombon Szívedet hallgatnom, Hogy dobog.</p> <p>(1913)</p>

Szómagyarázatok:

zefír: enyhe, kellemes (nyugati) szellő

danái: dalai

kaska: kis (kétfülű) kosár

Forrás: Csokonai Vitéz Mihály összes költeményei.

<http://mek.oszk.hu/00600/00636/html/vs179701.htm#11>

Tóth Árpád összes verse. <http://mek.oszk.hu/01100/01112/01112.htm#78>

FIGYELEM

**A feladatok közül csak egyet kell megoldania.
Kérjük, aláhúzással jelölje, melyik feladatot választotta!**

**ÉRVELÉS
EGY MŰ ÉRTELMEZÉSE
ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS**

		Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Szövegértés		40	
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség	20	
	szerkezet, felépítés	20	
	nyelvi minőség	20	
Levonások	Helyesírási hibák	Levonható: 15	
	Íráskép	Levonható: 3	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

_____

dátum

_____

javító tanár

		elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Szövegértés			
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség		
	szerkezet, felépítés		
	nyelvi minőség		
Levonások	helyesírási hibák		
	íráskép		

_____

dátum

_____

dátum

_____

javító tanár

_____

jegyző